

Listujeme-li současnými učebnicemi dějepisnými, literárními nebo politologickými, zjistíme, že téma druhé republiky je v nich buď zcela opomíjeno nebo se omezilo na prosté chronologické konstatování o její existenci. Možným vysvětlujícím východiskem, může být určitá iracionální nechuť připustit fakt, že zde existoval, byť jen několik měsíců, český krajně pravicový nedemokratický režim dříve, než nedemokratický režim nacistický a komunistický. Období druhé republiky tedy představuje v moderních českých dějinách jediné období, o kterém lze říci, že byl nastolen autoritativní krajně pravicový režim z čistě domácích českých zdrojů.

Hlavní představitelé politické reprezentace druhé republiky na čele s dominantní Stranou národní jednoty, jakožto strany vládní a vládnoucí, byli postaveni v pomnichovském období před osudové dilema. Na jedné straně směřovali své úsilí k vybudování autoritativního politického systému, na ryze českém základě ve smyslu etnickém, s jedinou hegemonní všenárodní stranou v souladu s přáními a požadavky mocného západního souseda, ale na straně druhé je snaha pro udržení tohoto „zbytkového“ státu vedla stále více a více do kouta, kde ji chtělo nacistické Německo mít. Pro Beranovu vizi přebudování společnosti dle nových principů, už nezbyl čas ani prostor, které Berlín Praze určil. Hlavní představitelé druhé republiky díky určité iluzorní představě, nepředpokládali, že Německo rozhodne o osudu druhé republiky s takovou razancí a v tak krátkém časovém odstupu od podepsání mnichovské dohody.

Ani odklon od neúspěšné předmnichovské zahraniční politiky a současně zásadní obrat od prvorepublikových hodnot demokracie, humanismu a tolerance v podobě zavádění autoritativní demokracie, nemohly přinést kýženou garanci hranic a samotné existence fakticky jen trpěné druhé republiky. Vládní garnitura se tak snažila o vybudování partnerských svazků k třetí říši. Dokladem zmíněné snahy byla prohlubující se morální krize, v podobě odklonu od tradičních hodnot národních dějin, kultury, které často paradoxně probíhalo z vlastní domácí iniciativy. Dokladem je opuštění demokratické a národně-liberální ideje 28. října a příklon k dezinterpretované svatováclavské tradici se zdůrazněnou proněmeckou orientací. Pomocí této ideje se měl najít vhodný poměr k třetí říši jenž by umožnil existenci druhé republiky v sousedství mocného západního souseda. Ta již nemohla být společnou základnou pro politiku Čechů, Slováků a Rusínů –Ukrajinců.

Druhá republika znamenala rovněž klíčovou změnu v rovnovážném systému dělby moci, kdy v protikladu k systému prvorepublikovému, zde došlo k posunu k režimu autoritativní (sic) demokracie s výsadním postavením moci výkonné. V důsledku toho docházelo k zcela flagrantnímu porušování a destrukci ústavního systému z roku 1920 společně se systematickým omezováním celé škály

standardních občanských svobod. Vznikl tak autoritativní režim, který se zřetelně vymezil vůči předmnichovskému Československu, jeho životu a ideálům.

Období druhé republiky rovněž ukázalo, že krajně nedemokratické, fašistické a antisemitistické ideje našly své stoupence ve všech vrstvách české společnosti bez ohledu na věk, dosažené vzdělání nebo majetek. Snaha opustit ideály, na kterých byla vybudována první republika, a vytvořit okleštěnou republiku na odlišných protikladných základech, byla provázena rozkladem i onoho zbytku státu a celkovou demoralizací většiny národa.

I přes obsazené území československého státu, Československo právně nezaniklo. V zahraničí působili českoslovenští diplomatictí zástupci, kteří nevydali své zastupitelské mise Německu. Německá anexe nebyla mezinárodně uznána. Od počátku okupace vyvíjelo svou činnost odbojové hnutí, které organizovalo všestranný odpor a odboj vůči okupační moci. Dle obecných zásah mezinárodního práva stát nezaniká ani změnou státního zřízení, ani pozbytím svých orgánů. Stát zaniká až v okamžiku, kdy jde o stav trvalý a ostatní státy uznají tento stav za konečný v součinnosti s rezignací občanů na ztrátu své státnosti a své státní ideje. V konkrétním československém případě k výše uvedeným podmínkám nedošlo. Jako reakce na Mnichov, Protektorát Čechy a Morava a vznik Slovenského štátu byla vytvořena koncepce, dle níž mnichovská dohoda, a vše, co po ní následovalo, jsou právně irelevantní. Tato teorie právní kontinuity proklamovala existenci Československa z doby před Mnichovem jak ji zakotvil ústavní dekret č.11/1944 Úř.věstn.čsl o obnovení právního pořádku. Stanovil, že jen to je právem, co pocházelo ze svobodné vůle československého lidu. Tedy deklaroval ústavněprávní koncepci o nicotnosti zásadně všech právních aktů z doby nesvobody (30.9.1938 – 4.5.1945) a následné obnovení vlády práva v systému právní jistoty a zákonnosti. To mimo jiné znamenalo mimo i neexistenci aktů z období druhé republiky. Z právního hlediska tedy Československá republika nepřestala existovat.